

TÜRKİYE AYDINLARIYLA DAYANIŞMA

HABER BÜLTENİ

EKİM 1985 SAYI:1

işi güzel kendi güzel içi güzel

AZİZ NESİN

Tarihi 1985 yıl önce İsa'nın doğumuyla mı başlatıyoruz?Yoksa dörtbin yıl önce yazının bulunuşuyla mı? Yoksa onbin yıl önceki insanın mağara resimleriyle mi?

İnsanlık tarihi kaç onbin yıllık olursa olsun,tarihin hiçbir zamanında ve dünyanın beş anakarasının hiç bir yerinde ve bugün de dünyanın 160 küsur ülkesinde insanlar milletvekili sıkıntısı çekmemişlerdir ve bakan sıkıntısı çekmemişlerdir ve başbakan sıkıntısı çekmemişlerdir ve devlet başkanı sıkıntısı hiç çekmemişlerdir.Niçin?Çünkü bunlar tarihin her döneminde ve coğrafyanın her yerinde her zaman istenilenden,gereksinilenden daha çok olmuşlardır.Değil bir tek dünyaya,yüzlerce dünyaya yetecek kertede vardır bunlardan. Ama tarihin her döneminde ve dünyanın her yerinde her zaman Ruhi Su'lar yoktur.Ruhi Su'lar çok değil,gereğince bile bulunmazlar ve Ruhi Su'lar bir gelir bir giderler.

İşte tarihin her zamanında ve dünyanın her yerinde gereğinden çok bol bulunanlar,dünyaya pek seyrek gelen -ne mutlu bize ki yurdumuza gelen- Ruhi Su'ya tedavisi amacıyla yurt dışına çıkması için,hiçbir neden de olmadan,hiçbir bahane de uydurulamadan pasaportunu vermediler.Uygar ülkelerin sanatçıları,bilimcileri,aydınları,Türkiye'nin her zaman gereğinden pekçok bulunan yetkililerini Ruhi Su'ya pasaport verilmesi için başvuru yağmuruna tuttuktan sonradır ki,Ruhi'ye pasaportunun verilmesi zorunda kalındığında,Ruhi ölüm yolculuğuna,dönüşü olmayan göçe hazırlanıyordu.Artık hiç kullanmadığı ve kullanamayacağı pasaportuyla öldü.O kullanılamayan pasaport özenilerek saklansın;çünkü bizden sonraki kuşaklar bugünü öğrenmek ve anlamak için o kullanılamayan pasaportu müzede görmelidirler.

Her sanat dalında yeni bir okul kuran öncülerin,o okulun en iyi yapıtlarını verdikleri pek seyrek görülmüştür.Ruhi Su,Türk halk müziğinde hem yeni bir okul kurdu,hem o okulun en güzel yapıtlarını yarattı.Bugün,O'nun kurduğu okulun aramızda övündüğümüz pekçok ustaları var.

Elbette Ruhi'yi ölümsüzleştiren salt sesinin biricikliği ve güzelliği değildir.O'nun büyük değeri,Türk halk müziğini çağdaşlaştırarak yenileştirmesi,yeni üretimlere yol açması,böylece Türk sesini dünya sesi yapabilmiş olmasıdır.

Sesi güzel,işi güzel,kendi güzel,içi güzel bir insanı yitirdik.Kendisinden geriye,dünyamızda durmadan su gibi akacak güzellikler kaldı.

Şeyh Galip'in Nefi için söylediği "Eyvah ki bir çorak vadide akıp gitmişsin" dizesindeki gibi Ruhi Su da,çorak yönetimlerin çölünde akıp gitti,ama gönüllerimizdeki yerini alarak.Bütün bir Türk halkının,hepimizin sesi olduğu için dünyanın da sesi olmuştu.

Türk halkının başı sağolsun,hepimizin başı sağolsun,dünyanın başı sağolsun.*

ölülerden korkanlar

Müziğimizin büyük ustası Ruhi Su'nun cenaze töreninde bağrılan sloganlardan biri de buydu.On bini aşkın kişinin katıldığı tören aynı zamanda,görkemli ama sessiz bir demokratik protesto gösterisi olarak bitecekken,törene katılanların büyük çoğunluğunun mezarlığa yürümesinin engellenmek istenmesi ve 164 kişinin gözaltına alınmasıyla yeni bir baskı uygulamasına dönüştü.Ruhi Su'yu yurtdışında tedavisi için gerekli pasaportu vermeyerek ölüme gönderenler,korkularının O'nun ölümünden sonra da sürdüğünü gösterdiler.Cenaze töreninin sessizliğini bozdular.

Yalnız katılan kişilerin sayısı bakımından bile son yılların en büyük kitle toplantısı ile toprağa verilen Ruhi Su,bugün 55-60 yaşını aşmış kuşağın verdiği onurlu kavgayı yaşamıyla en açık bir biçimde temsil eden kişilerden biriydi.Yıllar,onyıllar boyu karanlıkla,antidemokratik baskılarla boğuşup ayakta kalmayı,üstelik doğruyu güzeli dünden alıp yarınlara aktarmayı,üretmeyi başaran bir kişi olduğu için hem kendisi,hem de cenaze töreni saldırıya uğradı.

Törene Türkiye'nin tüm önde gelen demokrat bilim, kültür sanat ve politika adamları katıldılar.Ayrıca, halen hapishanelerde ya da yurtdışında bulunan kimi dostları ve Günter Grass gibi yabancı aydınlar çelenkleriyle Ruhi Su'yu uğurladılar.

Törende Ruhi Su'nun mezarı başında Aziz Nesin ve Genco Erkal'ın konuşması planlanmıştı.Değerli tiyatro sanatçısı Erkal mezarlığa polis tarafından sokulmayan grupta olduğu için tek konuşmayı Aziz Nesin yaptı.

Aziz Nesin,konuşmasında "...Dünyanın 160 küsur ülkesinde insanlar milletvekili sıkıntısı çekmemişlerdir ve bakan sıkıntısı çekmemişlerdir ve başbakan sıkıntısı çekmemişlerdir ve devlet başkanı sıkıntısı hiç çekmemişlerdir...Ama tarihin her döneminde ve dünyanın her yerinde her zaman Ruhi Su'lar yoktur.Ruhi Su'lar çok değil,gereğince bile bulunmazlar ve Ruhi Su'lar bir gelir bir giderler...O kullanılmayan pasaport özenilerek saklansın;çünkü bizden sonraki kuşaklar bugünü görmek ve anlamak için o kullanılmayan pasaportu müzede görmelidirler...Sesi güzel,işi güzel, kendi güzel,içi güzel bir insanı yitirdik..." dedi.*

Çağdaş Gazeteciler Sendikası Başkanı A.Abakay'ın Açıklaması

Ruhi Su ölmedi,öldürüldü.Pasaportuna elkondu ve bilerek ölüme mahkûm edildi.Basit bir katarakt ameliyatı olmak için devlet parasıyla ABD'ye gidenler,Ruhi Su'nun kendi parasıyla yurt dışına gitmesine izin vermediler.Suçlu bugünkü ve ondan önceki hükümettir.*

RUHİ'LER ÖLMEZ

Sümeyra Çakır

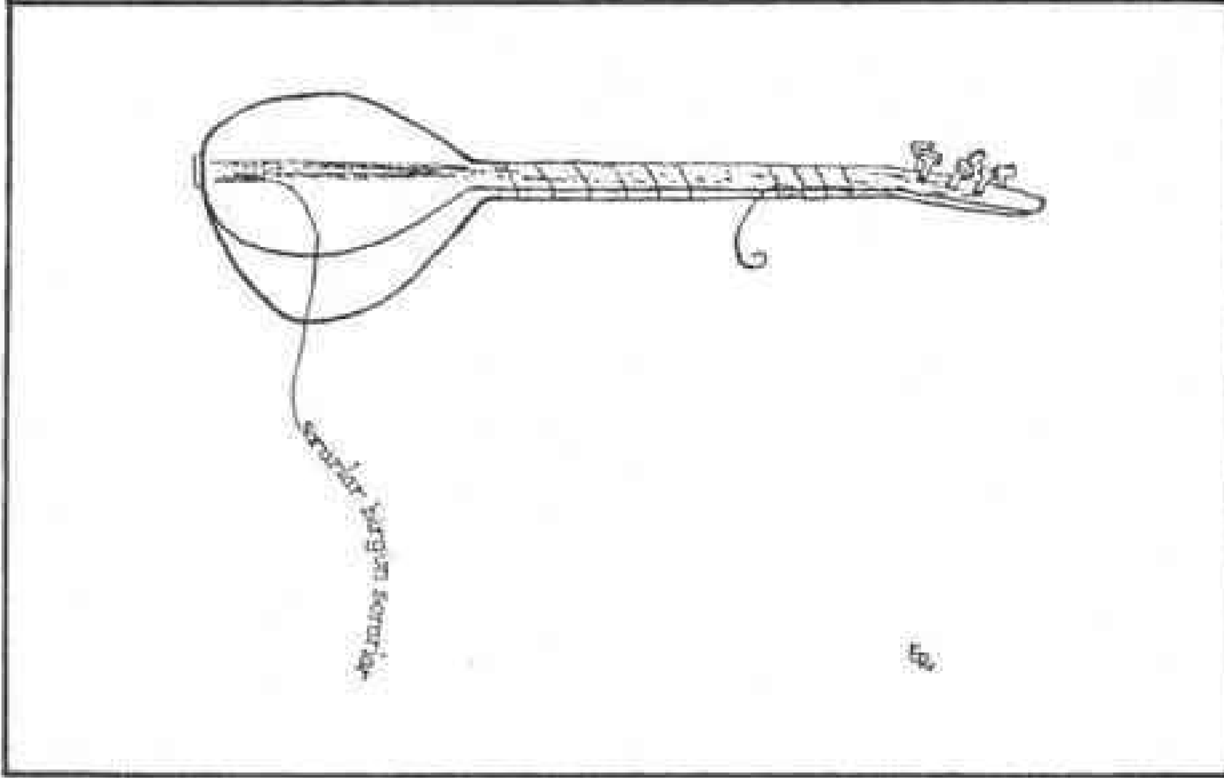
Halktan yana,halkın mutluluğu için düşünen,uğraşan halk aydınlarımız da halkımız gibi;;çileli,dertli,halkımız gibi boyun eğmez...

Büyük halk sanatçımız Ruhi Su:O,yıllarca, binbir türlü engellemeye,acılara,yoksulluklara,hapislere,sürgünlere,göğüs gere gere,halkımızın yüzyıllardır gönlünde ve sesinde yaşattığı Pir Sultan Abdal'lara,Yunus Emre'lere,Köroğlu'lara yeni bir nefes,bir taze can verdi.Gericiliğin yüzyıllardan beri yozlaştırmaya,unutturmaya çalıştığı,barışseverlik,insanseverlik, doğruluk,yiğitlik,özgürlük değerlerini halkın belleğinde yeniden diriltti.Ülkemizin pek çok yöresinden binlerce türkü derledi,halk aşıklarıyla tanıştı.İzlenimlerini ve derlediği türküleri,insan sevgisinin, halk sevgisinin,müzik bilgisinin,gelişkin estetik duygusunun süzgecinden geçirip,derlediği güzelliklere bin güzellik daha kattı.Ruhunun aynası olan o güzel, yalın,derin,cömert ve sıcak sesiyle bu güzellikleri sonsuza kadar halkına armağan etti.Onun türküleri ile dünyamız bezendi,çoğaldı,güzelleşti.O,halkına ve halkının mutluluğu davasına sarılmıştı.Halkımız da onu bağrına bastı.

Ruhi Su'nun cenaze törenine ülkemizin dört bir yanından gelen on bin'in üzerinde insan katıldı.Bütün baskı ve engellemelere rağmen onu son vatanına kadar türkülerle uğurladılar."Ruhi'ler Ölmez" diye seslendi binlerce insan.Polisi saldırdılar.200'e yakın insanı göz altına aldılar...

Pir Sultan'ları astıran saray,sarayın paşaları çöküp,yıkılıp gittiler.Pir Sultan'lar,Köroğlu'lar halkın gönlünde yaşadı,sesinde sürdü,geldi,Ruhi Su oldu. Yunus Emre Ruhi Su,Pir Sultan Abdal Ruhi Su,Köroğlu Ruhi Su,Karacaoğlan Ruhi Su halkımızın gönlünde ve sesinde sürüp tazelenecek...

Bu dünya zalimlere ve zorbalara kalmayacaktır.* .

RUHİ SU
BİR TÜRKÜ DEVRİMCİSİ

"Bir Alman müzikolog beni -yeni bir halk ozanı tipi- olarak niteledi.Doğrusu ben de,bu halimle benimsedim bu nitelemeyi.Okumuş,müzik eğitimi görmüşüm.Ama elimde saz ve halk ozanları gibi söylüyorum,halkın ezgileriyle söylüyorum,çağdaş yorumlar getiriyorum" diyor Ruhi Su kendisi ile yapılan bir söyleşide.

Müzikolog,kompozitör Francis Bebey de Ruhi Su için şöyle diyor:"Dünyanın en büyük sanatçılarından biri olan Arjantin'li gitarist Atahualpa Yupanki ne ise ben ce Ruhi Su da odur.Ben Türkçe bilmiyorum,ama Ruhi'nin türkülerini,müziğini anlıyorum.Ruhi'nin muazzam bir sesi var,müthiş bir nefesi var.Bu öyle bir şey ki sanatçının sözlerini anlamadan ne söylediğini,ne duyduğunu anlıyorsunuz.Çok sıcak şeyler söylüyor.Dünyanın her yerinde anlaşılacak şeyler söylüyor.Bazen şiir okuyor,ama o da bir çeşit müzik.Hiç anlamadığım halde bunları da hiç bıkmadan dinliyorum.Ruhi sesi ile sazı arasında çok başarılı bir uyum yaratmasını bilmiş.Bir bakıyorsunuz saza geçiyor,aynı sesi sürdürüyor sazıyla...Ruhi Su Türkiye'yi ve Türk müziğini tanıtacak ve sevdirecek,dünya çapında gerçek bir sanatçıdır."

Büyük halk sanatçısı,ozan,halk müziği yorumcusu Ruhi Su 20 Eylül 1985'te hayata gözlerini yumdu.Büyük sanatçı yakalandığı ağır hastalığa yenik düştü.Uzun yıllar yıllar siyasi nedenlerle pasaport verilmeyen Ruhi Su,bu yüzden tedavisi için de yurt dışına çıkamadı.Ağır hastalığı dolayısıyla Almanya ve İngiltere başta olmak üzere birçok ülkeden sanat kuruluşları te davisi için başvuruda bulundu.Ama yurt dışına çıkmasına izin verilmedi.Ailesi ve dostlarının uzun çabaları sonucu ölümünden iki ay kadar önce kendisine -yurt dışına yalnız bir kez çıkması koşuluyla- özel izinli bir pasaport verildi.Ama hastalığı artık çok ilerlemiş olan Ruhi Su'nun yurt dışında tedavi görmesi doktorlar tarafından geç bulundu...

Ruhi Su 1912'de Van'da doğdu.Anasını babasını hiç tanımadı.Van'dan Adana'ya yoksul bir ailenin yayına geldiğinde çok küçük yaşlardaydı.Adana, İngiliz ve Fransız işgalindeydi.Yanında kaldığı ailenin bir süre Toroslar'a sığınmasından sonra yeniden Adana'ya dönen Ruhi Su,orada öksüzler yurduna girdi.Yatılı olarak kaldığı bu yurtta müzik öğretmeninin desteği ile kemana başladı.

Daha sonraları bir süre Halıcıoğlu Askeri Lisesi ve Adana Lisesi'nde okuyan Ruhi Su,1936'da Ankara Müzik Öğretmen Okulu'nu,1942'de Ankara Devlet Konservatuarı Opera Yüksek Bölümü'nü bitirdi.Aynı yıl Devlet Operası'na girdi."Maskeli Balo","Figaro'nun Düğünü", "Madam Butterfly","Tosca", "Satılmış Nişanlı", "Sevda İksiri","Fidelio" gibi operalarda oynadı.

Opera çalışmaları sırasında halk müziğine yönelen Ruhi Su,halk türkülerine sesi ve sazıyla yeni yorumlar getirdi.1943-45 yılları arasında Ankara Radyosu'nda,daha sonra,1950'de konuk sanatçı olarak İstanbul Radyosu'nda türküler söyledi.1952'de,Türkiye Komünist Partisi'ne katıldığı savı ile tutuklandı.Beş yıl hapis,bir yıl sekiz ay Konya'nın Çumra kasabasında gözetim altında yaşamaya mahkûm edildi.

Uzun bir işsizlik döneminin ardından "Karacaoğlan","Barbaros","Lale Devri" adlı filmlerde türkü söyleyen Ruhi Su,daha sonra İstanbula yerleşti,çalışmalarını bütünüyle halk türkülerine yöneltti.Anadolu'yu yöre yöre dolaşıp binlerce türkü derledi.Çağında yaşayan aşıkların çoğuyla tanıştı.Halk ozanlarının ve çağdaş şairlerin şiirlerini besteledi.Çalışmalarını plaklarda derledi.Türkiye'nin her yanında ilerici parti ve kuruluşların düzenledikleri toplantılarda dinletiler verdi.1975'te İstanbul'da,Sümeyra ile birlikte, "Dostlar Korosu"nu kurdu.Koro ile birlikte İstanbul'da,Pir Sultan Abdal,Köroğlu,Türküler Resitali gibi seri dinletiler verdi ve koro ile yaptığı çalışmalar üç plakta derlendi.

Ruhi Su müzik çalışmalarının yanı sıra şiirler de yazdı.Bu çalışmaları 1933 yıllarında "Varlık" ve "Değirmen" dergilerinde,1977-79 yıllarında da "Cumhuriyet" gazetesinde yayınlandı.

Türkiye dışında,çağrılı olarak gittiği F.Almanya, Avustralya,Bulgaristan,Hollanda,İngiltere ve İsveç'te şenliklere katılarak dinletiler veren Ruhi Su,ABD'den Yunanistan'a,Fransa'dan Arjantin'e kadar bir çok ülke radyosunda,bantlarda ve plaklarda geniş yığınlara sesini dinletti.Ama ancak çok kısa bir dönem dışında kendi ülkesinin radyo ve televizyonunda kendi halkına Ruhi Su'yu dinlemek yasaklandı.

1984 yılına kadar 16 tane 45'lik ve 11 tane de uzunçalar plak yapan Ruhi Su,son olarak "Dadaloğlu" uzunçaları üzerinde çalışıyordu.Ruhi Su'nun Halk Klasikleri Dizisi'nden;"Yunus Emre"(1972),"Karacaoğlan" (1973),"Pir Sultan Abdal"(1974),"Köroğlu"(1976) plakları yanında çağdaş şairlerden yaptığı besteler ve türkülerden oluşan plakları şu adları taşıyor:(seferberlik Türküleri"(1970),"Şiirler ve Türküler"(1975), "El Kapıları"(1977,Sümeyra ve Dostlar Korosu ile birlikte),"Sabahın Sahibi Var"(1978,Dostlar Korosu),"Semahlar"(1979,Dostlar Korosu),"Çocuklar,Balıklar Göçler"(1980),"Zeybekler"(1982).

Ruhi Su'nun şiirleri,türkü sözleri ve marşları,Ruhi Su için yazılmış şiirler,yazılar ve söyleşiler de "Ezgili Yürek" adlı bir kitapta bir araya getirildi.

Türkiye'nin ünlü düşünür ve edebiyatçılarından Sebahattin Eyüboğlu Ruhi Su için şöyle diyordu:

"Bir gür ses,yalın bir söyleyiş ve saygılı bir anlayışla halk türkülerimize bir başka anlayış,bir başka renklilik kazandırıverdi birden,yıllar önce.Kabukları kırıp öze giden,özü sözü bir eden bu ses Ruhi Su'nun sesiydi ve gücünü halk sevgisinden,bilgili ve sabırlı bir çabadan alıyordu;çağdaş bir yorumla eski değerlere yeni bir soluk getiriyordu.O gün bu gündür bir köşeden,tek başına,sürekli bir çağrı gibi yükselir durmadan bu Türkçe ve insanca ses."*

TÜRKİYE AYDINLARIYLA DAYANIŞMA BİLDİRİSİ VE TANİLLİ'NİN AÇIKLAMASI

12 Eylül'ün beşinci yıldönümü dolayısıyla,dünyanın birçok ülkesinden,ülkelerinin en ileri gelen kişilikleri arasında yer alan bir grup aydın,ortak bir açıklamayı imzalayarak,Türkiye aydınlarıyla dayanışmalarını dile getirdiler ve Girişimimizin bu doğrultuda yaptığı çalışmaları desteklediklerini bildirdiler.

Bu uluslararası dayanışma bildirisini ve Prof. Dr. Server Tanilli'nin 12 Eylül günü girişim adına yaptığı açıklamayı aşağıda sunuyoruz.

TÜRKİYE AYDINLARI İLE DAYANIŞMA BİLDİRİSİ

Türkiye'de 12 Eylül askeri darbesinden bu yana beş yıl geçti.Tüm "demokrasiye dönüş" iddialarının tersine,bugün bu ülkede demokratik bir rejimden söz etmek olanaksızdır.

Demokratik hak ve özgürlükler,terörle mücadele gerekçesi ile ya tümüyle ortadan kaldırılmıştır ya da sürekli tehdit altındadır.Düşün,basın ve örgütlenme özgürlükleri yok edilmiştir.Eğitim kurumları,üniversiteler kışlaya dönüştürülmüştür.Ülkenin aydınları,sahip oldukları,ya da sahip oldukları iddia edilen,düşüncelerden dolayı suçlu ilan edilerek,işlerinden uzaklaştırılmaktan hapse atılıp işkence edilmeye kadar varan yoğun baskılarla karşı karşıyadırlar.Sanatın ve bilimin karşısına ilkel,kalın duvarlar dikilmiştir.

Bizler,eğer Türkiye'de yaşasa idik,bir yazar,sanatçı,hukukçu ya da bilim adamı olarak büyük bir olasılıkla paylaşacağımız "suç"lardan dolayı baskıya uğrayan meslektaşlarımızla tam bir dayanışma içinde olduğumuzu açıklıyoruz.

Bizler,Türkiye'de düşünce ve basın "suç"larından ötürü yürütülen tüm koğuşturma ve davalara son verilmesini,bu gerekçe ile gözaltında ve tutuklu bulunanların serbest bırakılmalarını,ülkede düşün,basın ve örgütlenme özgürlüğüne konan tüm sınırlamaların ortadan kaldırılmasını talebediyoruz.

Aşağıda imzası bulunan bizler,Türkiye'de ağır baskılar altında bulunan meslektaşlarımızı saran sessizliği yırtmak gibi bir sorumluluğumuz olduğuna inanıyor,bu amaçla bir Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişiminin oluşturulması çalışmalarını olumlu karşılıyor ve destekliyoruz.Dünyanın tüm ülkelerindeki meslektaşlarımızı bu çabalara katılmaya çağırıyoruz.

İmzalayanlar:

Bibi Anderson- Film sanatçısı (İsveç)
Amar Bentoumi- Uluslararası Demokratik Hukukçular Birliği Genel Sekreteri (Cezayir)
Noam Chomsky- Prof.,Dilbilimci,Nobel Barış Ödülü Sahibi (ABD)
Pieter Dankert- Avrupa Parlamentosu Başkanı (Hollanda)
Ingeborg Drewitz- Yazar (Federal Almanya)
Max Frisch- Yazar (İsviçre)
Costa Gomes-Eski Cumhurbaşkanı,Mareşal (Portekiz)
Anker Jorgensen- Eski Başbakan,SPD Genel Bşk. (Danimarka)
Yannis Ritsos- Ozan (Yunanistan)
Selman Rushdie- Yazar (Pakistan)
Dora Russel- Bernard Russel'in eşi (İngiltere)
Antoıne Sanguinetti- Amiral (Fransa)
Otto Schily- Parlamento üyesi-Yeşiller grubu (Federal Almanya)
Alain Tanner- Film Yapımcısı (İsviçre)
Mikis Teodorakis- Besteci (Yunanistan)
Per Westberg- Uluslararası Pen Klüpleri Başkanı (İsveç)
Susannah York- Film Sanatçısı (İngiltere)
Jean Ziegler- Prof.,Sosyolog (İsviçre)

PROF. SERVER TANİLLİ'NİN 1256 AYDINLA DAYANIŞMA GİRİŞİMİ ADINA YAPTIĞI AÇIKLAMA

12 Eylül darbesi ile başlayan dönem beşinci yılını doldurmuş bulunuyor.Bu beş yıl boyunca,Aydınlar Dilekçesi'nde de belirtildiği gibi,ülkemizde "demokrasinin kendi öz değer ve kurumlarına yabancılaştırılması"na, hukuk devleti kavramı ile bağdaşmayan düzenleme ve uygulamaların kural durumuna getirilişine ve "düşünceyi özgürce açıklama,geliştirme ve etrafında örgütlenme" hakkının ortadan kaldırılışına tanık olduk.Başta üniversiteler olmak üzere tüm eğitim sisteminin antidemokratik ve bilim dışı bir anlayışla yeniden örgütlenmesi,radyo ve televizyonun resmi ideolojinin propaganda araçlarına dönüştürülmesi,düşün ve sanat ürünlerinin karşısına dikilen bir dizi hukukî ve dahası fiilî engel,kültür alanında hızlı bir çölleşme eğilimine yolaçtı.

Türkiye aydınları sansüre,yasaklamalara,koğuşturma ve yargılamalara,işsiz bırakılmaya,hapse hatta işkencelere göğüs gererek,görevlerini yerine getirmeye çalıştılar.Yazarlarımız,karikatüristlerimiz,müzik,sinema,tiyatro sanatçılarımız,ressamlarımız, hukukçularımız,teknik elemanlarımız,öğretmenlerimiz,bilim adamlarımız,kendi etkinlik alanlarında,insanlığın ortak değerlerini,halkımızın kültür zenginliğini,aydınlığı savundular.Örgütlerinin neredeyse tümünün yasaklanmış, kapatılmış olmasına karşın,biraraya gelmenin ve seslerini yükseltmenin yollarını buldular.

Bu onurlu direniş,biz,yurtdışında yaşayan Türkiye aydınları ve tüm dünyadaki meslektaşlarımız için,sorumluluklarımızı yerine getirmede bir esin kaynağı olmaktadır.Ülkemiz aydınlarının mücadelelerini,sorunlarını,taleplerini en yaygın bir biçimde duyurmak,öteki ülkeler aydınlarının Türkiye aydınlarıyla ilişki ve dayanışmalarını geliştirmek gün geçtikçe ivedileşmektedir.Öte yandan,yurtdışında yaşayan aydınlarımızın içinde bulundukları düşün,sanat,eğitim,bilim etkinliklerinin Türkiye'de demokrasi mücadelesine daha doğrudan katkılarını sağlamak için sistemli ve sürekli bir çalışmaya duyulan gereksinim giderek büyümektedir.

Yurtdışında bulunan demokrat,yurtsever aydınlarımızla,öteki ülkelerden meslektaşlarımızı yukarıdaki hedefler etrafında birleştiren Türkiye Aydınları İle Dayanışma Girişimi,bu gereksinime cevap vermeyi amaçlamaktadır.Aydınlar Dilekçesi'ni imzalayan 1256 arkadaşımızla dayanışma için yürütülen ve 12 ülkeden 3,300 aydının desteklediği imza kampanyasından beri sürdürülen çalışmalar,giderek daha sağlam ve kalıcı bir yapıya ulaşmaktadırlar.Böylece,bir bütün olarak Türkiye Aydıları ile dayanışma,tek ve gür bir sese kavuşmuş olacaktır.

Tüm aydınlarımızı bu çalışmalara katılmaya çağırıyor ve bizimle dayanışma içinde olan dünya aydınlarına gösterdikleri dostluk ve destek için yürekten teşekkür ediyoruz.*

"YÖK'LÜ BİR DÖRT YIL"

12 Eylül rejiminin kültürel yaşamımıza yönelttiği en köklü saldırılardan biri olan Yüksek Öğretim Kanunu ve beraberinde getirdiği Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Kasım ayında dördüncü yıllarını dolduruyorlar.

Hatırlanacağı gibi,yasanın yürürlüğe girişinden bir yıl sonra,Kasım 1982'de gerçekleştirilen öğretim üyesi kıyımı -200 genç ve başarılı öğretim üyesinin sözleşmeleri yenilenmiyerek üniversiteden uzaklaştırılmaları- YÖK'ün ilk görkemli "icraatı" olmuştu.Hemen arkasından,bu kez Sıkıyönetim komutanlıkları eliyle 60 profesör ve doçentin görevlerine son verilmesi ve üst üste çıkartılan antidemokratik yönetmeliklerle üniversitelerde yaratılan ortam,çok sayıda öğretim üyesini istifaya ya da emekliliklerini istemeye zorlamıştı.Böylece,üniversitedeki görevinden ayrılmak zorunda bırakılan öğretim elemanlarının sayısı daha Nisan 1984'de 1,186'yı bulmuştu.

Yüksek Öğretim Kanunu ile getirilen yeni sisteme göre,Ekim 1985'de de 7,360 öğretim elemanının sözleşmelerinin süresi doluyor.Görevlerinden uzaklaştırılan öğretim elemanları,bu durumu genellikle ancak ay başında maaşlarını almaya gittiklerinde isimlerinin bordrodan düşülmüş olmasıyla öğrenebiliyorlar.Bu yüzden,içinde bulunduğumuz yıl görevlerine son verilecek kişilerin sayısı henüz bilinmiyor.Ne var ki,birkaç aydır üniversitelerde her yıl bu zamanlar alışılmış hale gelen bekleyiş sürüp duruyor.Bu arada istifalar da bir yandan devam ediyor.Son olarak Doç. Dr. Maksut Mumcuoğlu Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesindeki görevinden istifa etti.Aynı bölümden daha önce istifa eden iki öğretim üyesinden sonra Mumcuoğlu'nun da ayrılmasıyla bu fakültede kamu hukuku dalında ders verebilecek elemanın kalmadığı bildiriliyor.

YÖK: UZMANLAŞMIŞ BİR BASKI AYGITI

YÖK yalnızca üniversite içi yaşamı düzenleyen değil,öğretim elemanları ve öğrencilerin tüm faaliyetleri üzerinde uzmanlaşmış bir kontrol ve baskı aygıtı, bir "kolluk kuvveti" olarak işlev gören bir kurumdur. YÖK'ün bu işlevi Aydınlar Dilekçesi Davası dolayısıyla en açık bir biçimde kanıtlandı.Geçen Ekim ayında, aralarında Prof. Dr. Hüsnü Göksel,Prof. Dr. İlhan Tekeli,Prof. Dr. Şerafettin Turan'ın da bulunduğu 11 öğretim üyesine disiplin cezaları verildi,daha sonra Doç. Dr. Yahya Zabunoğlu,Doç. Dr. Rıza Balaman ve Dr. Sargut Şölçün sözleşmeleri yenilenmiyerek üniversiteden uzaklaştırıldılar.Geçen yıl,3 Mart 1984'de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Sicil Yönetmeliği'nde,öğretim üyelerinin "Atatürk ilkeleri ve inkılaplarına inancı,maiyetindekileri Atatürk ilkeleri etrafında birleştirme ve kaynaştırma yeteneği ile milli birlik ve beraberliği kuvvetlendirme ruh ve gücü,aşırı akımlar ile bölücülüğe ve gericiliğe karşı mücadele gücü,aile düzeni,kendisinin ve eşinin ahlak anlayışı..."na göre değerlendirilmeleri öngörülüyordu.Geniş tepkilere yolaçan bu yönetmeliğin ardından,Aralık 1984'de YÖK tarafından fakültelere gönderilen bir genelge ile,bu kez "tüm öğretim üyeleri hakkında fiş düzenlenmesi" ve "ideolojik faaliyetleri olmuş öğretim üyeleri"nin ise özel olarak gözetim altında tutulması istendi.Bu fişlere,öğretim üyelerinin düşüncelerinin, inançlarının,yakınlarının politik eğilimlerinin "icabında tarafsız tanıkların ifadelerine başvurularak" işlenmesi bildirildi.

Haber Bültenimizin bu sayısında,YÖK mekanizmasına olduğu kadar Türkiye'deki "yeni demokrasi"ye de ışık tutan bir belge yayınlıyoruz.Bu belge,"Anayasa Referandumu" diye nitelenen sözde referandumdan sonra,o zamanki Başbakan Ulusu'nun üniversite rektörlerine gönderdiği yazının bir örneğidir.Yazıda "Anayasa oylaması sırasında kamuoyu üzerinde olumsuz etkileri olmuş" öğretim üyeleri hakkında güvenlik soruşturması açılması istenmekte ve bu işlem yaygınlaştırılmaktadır.

Üniversite elemanları hakkında yürütülen güvenlik soruşturmaları hiç bitmemekte ve hiçbir sınır tanımamaktadır.Örneğin,geçtiğimiz ay içinde gazeteler,üniversite rektörleri tarafından YÖK'e bildirilen 396 de kan adayının isimlerinin "henüz güvenlik soruşturması tamamlanmadığı için gizli tutulduğunu" bildirdiler. YÖK,hemen tümüyle MHP yanlılarından ya da aşırı sağ görüşleriyle tanınmış kişilerden seçtiği kendi rektörlerine bile güvenmediğini belli etmektedir.

Öte yandan,sıkıyönetimin kalkmasının üniversitelerin içinde bulunduğu durumu hafifletme bakımından her hangi önemli bir sonuç getirmeyeceği de belli olmuştur.Bilindiği gibi,Temmuz ayı içinde sıkıyönetim komutanlıkları tarafından görevlerinden uzaklaştırılan bir grup öğretim üyesi Ankara'da sıkıyönetim uygulamasının bitiminde tekrar üniversiteye dönebilmek için ilgili makamlara başvurmuşlardı.Prof. Rona Aybay, Prof. Yakup Kepenek,Doç. Yalçın Küçük,Doç. Mete Tuncay,Doç. Baskın Oral'ın bu başvurusuna geçtiğimiz günlerde "görevden alınma nedenleri ortadan kalkmadığı için" -bu nedenler ne o zaman,ne bugün açıklanmış değildir- YÖK tarafından red cevabı verilmiştir.İstanbul'da sıkıyönetimin kalkmasından sonra farklı bir yol izlenmesi de beklenmemektedir.

GİZLİ

T.C.
BAŞBAKANLIK
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı: [illegible]
Konu: Güvenlik Tahkikatı

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) Genelkurmay Başkanlığının 15.1.1983 tarih ve [illegible] sayılı yazısı.
b) [illegible] tarih ve 15-383-[illegible]-1982/31 [illegible]

1. Genelkurmay Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanlığının ilgi (a) yazısından:

a. [illegible] Üniversitesindeki bir kısım görevlilerin Anayasa oylamasında kamuoyu üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu,

b. [illegible] öğretim üyelerinin geçmişte suç delili bırakmadan çeşitli olaylara karıştıkları,

c. Bu şahıslarla ilgili bir suç unsuru bulunamadığından haklarında adli takibat yapılamadığı,

d. Ancak menfi tutum ve davranışlarına rağmen bu personele [illegible] yöneticilik veya unvanlar verildiği anlaşılmaktadır.

2. Bu nedenle geçmişte suç işleyenlerin ilmi ve idari kademelerde yükselmelerini önlemek amacıyla Üniversitelere asistan alınırken doçent veya profesör olmadan her kademede ayrı ayrı olmak üzere haklarında ilgi (b) genelgenin 3 ncü maddesinin (c) fıkrası gereğince ve Başbakanlık kanalıyla güvenlik tahkikatı yaptırılması uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

[illegible] ULUSU
Başbakan

[illegible]

ÜNİVERSİTE VE BİLİM YAŞAMINDA YOLAÇILAN YIKIM

YÖK Başkanı Prof. Doğramacı,Eylül ayı başında,İstanbul'da Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen bir toplantıda Türkiye'de yüksek eğitim kurumlarıyla ilgili olarak şu iddiada bulunmuştur:"Yüksek öğretim kurumlarını kusursuzluk merkezleri haline getirdik... Bugün yüksek öğrenim kurumları ülkenin dört bir yanına dağılmış,akademik hiyerarşi sağlanmış,araştırma projelerinin sayısı ve kredisi yükselmiş ve eğitimde başarı oranı büyük artış kaydetmiştir" (Cumhuriyet, 4.9.1985).

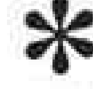
Gerçek durumun tam tersi olduğu gözlemcilerce belirtilmektedir.Büyük merkezlerin dışındaki,varolan üniversitelerin sorunları bütün ağırlığını korurken,çıkartılan yasa ile bir gecede 8 yeni üniversite kurulması,buralara çok sayıda,çok düşük nitelikli öğretim elemanı alınması,World University Service'in Türkiye raporunda da belirtildiği gibi,yüksek öğretimin genel düzeyini büyük ölçüde düşürmüştür.Ayrıca,tüm bu gelişmeler,üniversitelerin saygın,görece homojen,tutarlı ve dinamik bir topluluk olmaktan iyice uzaklaştırılması bakımından yeni bir adım olmuştur.

Bilimsel araştırmaların durum ve düzeyi bakımından da benzer bir gelişme görülmektedir.Örneğin Federal Almanya bilim adamı Prof. Klaus Liebe-Harkort Türki-

AZİZ NESİN

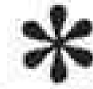
Bu davanın özünün anlaşılması için,bu dilekçeyi hangi koşulların zorlaması ve hangi gerekçelerle yazdığımızın bilinmesinde yarar vardır.12 Eylül 1980'de askerlerin yönetimi ele geçirmesiyle,Türkiye'de anarşi ve terörün durdurulmuş olmasından kıvanç duymayan hiçbir namuslu ve aklı başında yurttaş düşünülemez.Ancak çok kısa bir süre sonra,Cumhuriyet tarihimizde bir eşi daha görülmemiş oranda yönetsel baskı,anti-demokratik gidiş,insan haklarını çiğneyen davranışlar ve insan onurunu hiçe sayan eylemler başladı.Politik, hukuksal ve kurumsal uygulamalar temel insan haklarına aykırıydı.Aydınlar demokratik ilkelere aykırı ve ters düşen bu davranışlardan tedirgin olmaya ve acı duymaya başladılar.Öyle ağır bir baskı vardı ki aydınlar bu acılarını hiçbir biçimde dile getiremiyor,hiçbir tepki gösteremiyorlardı.Uygulanan ağır baskının gerekçesi olarak,terör ve anarşi olsa daha mı iyi olacağı varsayımını ortaya koyuyordu.Yani,ya bu ağır baskıya razı olacak,ya terör ve anarşiye katlanacaktık. Terör ve anarşinin tek seçeneği baskıydı.Yönetsel baskının da terör ve anarşi kertesinde,hatta daha çok zararlı olduğunu anlatabilmek için eleştiri olanağı yoktu,düşünce özgürlüğü yoktu.Ancak aramızdaki özel söyleşilerimizde,dertlerimizin,sorunlarımızın ortaklaşalığı ortaya çıkınca,bu konuya ağırlık veren özel toplantılar yapmaya başladık.İlk toplantıyı yazar arkadaşlarımla 1983 Eylülünde benim evimde yaptık.

Aydınlar dilekçesi davasını açtıranlara ve açanlara teşekkür etmek birkaç bakımdan görevimizdir.Çünkü, demokratik düzene girdiğimizin yetkililerce iddia edildiği yurdumuzda,tek yanlı olarak bize yapılan ağır aşağılamalara karşı yanıt vermek ve savunma hakkımız elimizden alınmışken,ancak bu dava yüzünden kendimizi savunmak hakkını elde etmiş bulunuyoruz.Burdaki savunmalarımıza bir basın yasağı konularak kamuya duyurulması önlense bile,hiç olmazsa savunmamızı bir belge olarak mahkemeniz aracılığıyla tarihe teslim etmiş olacağız.Bundan başka,bir örgüt olmayışımızın sonucu,dilekçemizin metnini halkımıza duyuramama eksikliğimizi de,gerek aleyhimizdeki TRT yayınlarıyla ve gerek bu duruşmaların azçok basında yer almasıyla kamuya iletmiş oluyoruz.

12 Eylül 1980'den sonraki askeri yönetimin hukuksal uygulamaları şöyle oldu:1980'den üç yıl,beş yıl, hatta yedi-sekiz yıl önceki işlem ve eylemlerden dolayı,bu eylem ve işlemler zamanlarında yasal bile olsalar,kişiler ve örgütler askeri mahkemelere verildi,insanlar cezaevlerine atıldı,hatta cezalarına hükmedildi.Sanırım ki bu konudaki rekor bendedir.Beni,tam yirmiüç yıl önce Öncü adlı bir gazetede yazdığım bir yazıdan dolayı mahkemeye verdiler.Bu yazı beş kez basılmış bir kitabımda da yer almıştı.Kitabı da topladılar ve yasakladılar.Bu yazı yirmiüç yıldanberi -ki şimdi yirmibeş yıl olmuştur- hiçbir kovuşturmaya uğramamıştı,yani zamanında yazıda suç yoktu.Yayınlanışından yirmiüç yıl sonra yazıda suç görülerek mahkemeye verildim.Elbet bu davanın açılmasının asıl amacı,bu dava vesilesiyle pasaportumu alıp,çağrılı olduğum ABD'deki bir büyük kongreye gitmemi ve Amerika'da kalp ameliyatı olmamı önlemekti.Demokratik düzene girildiği söylenilen yurdumuzda o gün bugündür bana hâlâ pasaport verilmemektedir.Amacım,kendi sorunumu anlatmak değil.Çünkü Türkiye'de pasaport verilmeyen tek kişi ben değilim.Binlerce,onbinlerce yurttaşa,yasadışı olarak birtakım bahanelerle pasaport verilmeyerek bu güzel yurdumuz geniş bir cezaevi durumuna sokulmuştur. Askeri yönetim,çok eski tarihlerde işlenmiş ve işlendiği tarihteki yasalara göre suç sayılmalan işlem ve eylemlerden dolayı insanları mahkemeye vermiş,hapse atmış ve türlü acı çekmelerine neden olmuştur.

Yine aynı askeri yönetimin çıkardığı 2969 sayılı yasa ise,seçim tarihinden (6 Kasım) geriye doğru 12 Eylül 1980 tarihine dek askeri yönetimin yaptıklarının eleştirilmesini bile yasaklamaktadır.

Cumhuriyet tarihimizde ilk kez kurumların yıkılması bu yönetimle başlamıştır.Padişahlar bile fermanlarına destek olarak şeyhülislamın fetvasını gereksinirlerken,hiçbir mahkeme,hatta özel mahkeme kararı bile olmadan,hiç bir yasaya dayanılmadan siyasal örgütlenme kurumu temelinden yıkılmış,partiler kapatılmış,parti başkanları sürülmüş ve bu siyasetçiler TRT'den en ağır biçimde suçlanarak,kendilerine savunma hakkı bile verilmemiştir ve daha da acısı bu partilerin mallarına da el konulmuştur.Hiçbirinin üyesi ve yandaşı olmadığım,hatta düşünsel düzeyde karşılarında olduğum bu partilere yapılan haksızlıklara tepki gösterme hakkımızın bile elimizden alınmış olması vicdanlarımızı anlatılamaz biçimde tedirgin etmiştir.

Sendikalar ve yöneticileri de yine savunmalarına olanak verilmeden en ağır biçimde suçlanmış ve aşağılanmış ve taşınır ve taşınmaz malları,yapıları ellerinden alınmıştır.Özellikle bu mal almanın ne demek olduğunu söylemek istemiyorum.Çünkü bu mallar,kimi kurumların malları gibi,devlet bütçesinden ayrılan paralarla değil,işçinin alınteriyle kurulmuş,yani onların öz hakları olan taşınır ve taşınmaz mallardı.

---

ye'deki izlenimlerine dayanarak üniversitelerle ilgili olarak hazırladığı raporunda,başta politik baskılar ve işten atılma tehdidi olmak üzere YÖK uygulamaları sonucu Türkiye'de bilimsel araştırmanın adeta imkânsız hale geldiğini saptamaktadır.

Nisan 1983'den beri uygulanan merkezi dökümantasyon sistemi nedeniyle,üniversiteler istedikleri dergi ve yayınlara doğrudan abone olamamakta araştırma için gerekli birçok kaynağa ulaşılamamaktadır.

Ağustos 1984'ten beri,üniversite öğretim üyelerinin yabancı ülkelerdeki bilimsel toplantılara katılmaları kendi bölümlerinin izni ve MİT soruşturmasının yanısıra YÖK'ün onayına da bağlı kılınmış ve bu kural bir baskı ve cezalandırma aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

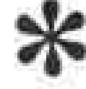
Doğramacı'nın üstüne basa basa,ısrarla belirttiği "yüksek öğrenimde başarı oranının artışı"nın ne türlü yollarla gerçekleştirildiğini,iki örnek somut olarak göstermektedir:Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi ve Diyarbakır Üniversitesi Temel Bilimler Fakültesi dekanlarının,bu başarı patlamasına katkıda bulunmak için,gerektiğinde sınav kâğıtlarını yeniden düzeltme yoluna gittikleri basına bile yansımıştır.

TEK TİP ÖĞRENCİ

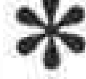
YÖK'ün "tek tip öğretim üyesi" yanında,"tek tip öğrenci" yaratmaya da kararlı olduğu anlaşılmaktadır. Temmuz ayında üniversite rektörlüklerine gönderilen Öğrenci,Eğitim ve Öğretim Elemanlarını Yetiştirme-Oryantasyon Planı,"inanç,düşünce ve fikir birliğine oturtulmuşgençlik yapısı oluşturma" amacını ortaya koymaktadır.Bu planda,ders notlarında,okutulan kitaplarda ve dershanelerde işlenen konularda "vazife" maddesindeki isteklere ters düşen görüşlere engel olmak üzere YÖK tarafından etkin bir kontrol sistemi kurulacağı belirtilmektedir.Prof.Liebe-Harkort'un sözü edilen raporda belirttiği kimi unsurlar yaşanan koşulları çarpıcı bir biçimde özetlemektedir:Derslerde öğretim üyesinin ya da öğrencilerden birinin söyleyebileceği bir sözün ya da sorunun ihbar ve ceza konusu olması,her binada kurulmuş polis karakolları,sınavlarda harfi harfine tekrarlanmak üzere fotokopi ile ders notu çoğaltma koşuşması,parasızlığın kemiğe dayandığı koşullarda her yıl arttırılan ücretler...

12 Eylül sonrasında,öteki derneklerin yanısıra öğretim üyelerinin demokratik örgütü Tüm Öğretim Üyeleri Derneği'ni(TÜMÖD) ve öğrenci kuruluşlarını da yasaklayan rejim,üniversitelerde her türlü örgütlenmenin önünü tıkamaya çabalamaktadır.Yasaya göre her yüksek öğretim kurumunda kurulabilecek dernek sayısı bir le sınırlanmışken,bu bir tek örgütü kurmak için öğrenciler tarafından yapılan başvurular da rektörlük ve dekanlıklarca geri çevrilmektedir.Öğrencilerin kendi eğitim sorunlarıyla ilgili toplu dilekçe verme girişimlerinin,bu öğrencilerin tutuklanmalarıyla cevaplanmasından,üniversite öğrencilerinin çalıştıkları işyerlerinde sendikalara üye olmalarının yasaklanmasına kadar tüm benzeri konularda alınan tutum 12 Eylül rejiminin kendi yasalarına bile aykırı düşmektedir.

Ne var ki,Türkiye'de üniversite ve bilim yaşamının yeniden düzenlenmesinde yasallık,akılcılık,bilimsellik gibi ölçülere yer olmadığı her vesileyle tekrar ortaya çıkmaktadır.*

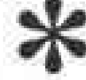

Yıkılan kurumlardan en önemli biri de Türk üniversitesidir.YÖK yöntemiyle üniversitenin temelinden yıkılma başarısı da gösterilmiştir.Bu konuda o denli ye rinde ve doğru eleştiriler yazıldı ve söylendi ve bun ların hiçbirisine akıl almaz bir duyarsızlıkla,hatta vurdumduymazlıkla aldırış edilmedi ki ben bunlara bir yenisini eklemek istemiyorum.Ancak,YÖK'ün üniversitelerımıze sağladığı bu bilgi ve kültür duzeysizliğinin,bu araştırıcı kafa düşmanlığının yurdumuza uzun yıllar büyük zararı olacağını vurgulamak istiyorum.

Türkiye,tarihinin en kültür düzeyi düşük yöneticilerinin elinde,rüşvetin,haracın,ekonomik dalavera ve kargaşanın da en yüksek orana vardığı bir çağı yaşamaktadır.Üç günden beri Milliyet Gazetesi,F-16 uçakla rını satın almamız için ABD'nin verdiği 12 milyar 500 milyon lira rüşveti kimin aldığını sorup durmaktadır. Bu rüşvetin verildiğini,rüşveti veren Amerikalı söyle mektedir.ABD'de çıkan Time Dergisi'nin bir sayısının neden Türkiye'ye sokulmasının yasaklandığını,o Time sayısında neler yazılı olduğunu Türk aydınları çok iyi bilmektedir.

Otuz,otuz beş yaşında delikanlıların üç-dört yılda namuslarıyla çalışarak mülti milyoner olduğu,batan ya da batırılan bankaların ve şirketlerin yardımsever devletçe kurtarıldığı Türkiye'de,memurun aylığını ve işçinin asgari ücretini yabancıların,uluslararası en büyük tefeci kuruluşu IMF'nin belirlediğini gözönüne getirirsek,aydınların ekonomik konularla ilgilenmeleri bir borç olarak yurt görevleridir.

Ülkemize,dünyanın yaşayan iki büyük yazarı geldi:Amerikalı Arthur Miller ve İngiliz Harold Pinter...Yöneticilerin bundan pek haberleri olmadı.Başbakanlığın dan az önce Cumhuriyet Gazetesindeki bir röportajında,Tom Miks ve Teksas'tan başka kitap okumaya zamanı olmadığını söyleyen Özal'ın başbakanlığı dönemindeki yöneticilerin kültür düzeyleri,Arthur Miller ve Harold Pinter ile ilgilenmelerine elverişli değildi.Bu iki yazar incelemelerini yapıp İstanbul'dan ayrılacak ları gün yaptıkları basın toplantısındaki konuşmaları sıkıyönetimce yasaklandığından gazetelerde yayınlanmadı.Siyasi polisler arkalarına düşüp bu iki dünya çapındaki yazarı aradılar ve nerde olduklarını Türk gazetecilerinden sordularsa da,o sırada uçağa binmiş ol duklarından haklarında bir işlem yapılmadı.Bu iki yazar,burda yasaklanan konuşmalarından çok daha genişini,tirajları milyonların üstündeki gazetelerde yazdılar.Bu yazıları,bütün Türk okurlarının,ama en çok yet kili kişilerin okumalarını çok isterdim.Arthur Miller'in 18 Mayıs 1985 tarihli "The Nation" gazetesinde ki yazısından bir bölümü buraya aktarıyorum:Darbe sırasında başbakan olan Süleyman Demirel gibi,kimileri de iki yıl boyunca şiddetin önüne geçmeyi başaramamış olan askerlerin iktidara el koyduktan çok kısa bir sü re sonra sükûneti sağlamış olmalarını kuşkuyla karşılıyorlar.Demirel'in görüşüne göre generaller kargaşanın sürmesine bile bile seyirci kalarak duruma el koy malarının kaçınılmazlığı kabul edilsin istediler.Aske ri yönetimin desteklenmesinin başlıca nedeni,yeniden şiddetin başgöstermesinden duyulan kaygı."

Süleyman Demirel'in Arthur Miller'e söylediği bu kuşkuyu taşıyan Türkiye'de pek çok yurttaş vardır.Onlardan biri de benim...Bütün olup bitenlerde hepimizin sorumu varken,en çok sorumlu olanların,onyedi-onsekiz yaşlarındayken suç işlemiş çocukları asarak ada leti sağladıklarını sanmalarına karşıyım.Sayın Evren' in idamlar konusunda Batı ülkeleri aydınlarına TRT ve gazeteler yoluyla söylediği şu sözler çok ilginç:"Bizim idam etmemize karşı çıkıyorlar.Bu bizim işimizdir.Onlar idam etmiyorlar diye biz onları tenkit ediyor muyuz?"

İdamın lehinde ve aleyhinde tarih boyunca çok sözier söylenmiştir ama,idam cezasını bu türlü savunmak kimsenin aklına gelmemiştir.

Demokrasinin tam karşıtı yönetimlerin özelliği nedir?Kitap yakmalar,Türkiye'de mahkeme kararı olmadan yüzbinlerce kitap yakılmaktadır.Bu kitaplar için hiçbir kovuşturma açılmamıştır.Kitapları yakılan kişiye bedeli ödenmemiştir.Bunun adı demokrasi midir?Türkiye'de film yakılmaktadır,hem de TRT'nin milyonlar har cayarak yaptığı film yakılmaktadır.Bunun adı demokrasi midir?

En önemli konu olan işkenceye çok kısa olarak değinmek zorundayım.

İşkence,bir kimseye maddi ya da manevi olarak yapılan aşırı eziyet demektir.1980,12 Eylül'ünden sonra yapılan korkunç işkenceler resmi görevlilerce de belgelenmiştir.2969 sayılı eleştiriyi engelleyen yasanın kalkmasıyla bu işkenceler ortaya konulunca,çağımızın yüz karası olaylar yaşandığı anlaşılacaktır.Her şey bir yana,işkencelerin en hafifi ama insan onurunu kırıcı olanını söyleyelim:Kim söyleyebilir,hangi makamdaki kişi,hangi yetkili iddia edebilir ki,sorgulamalarda sanıkların ifadeleri gözleri bağlı olarak alınmamaktadır.

Zamanın yetersizliği bakımından sözlerimi kesiyorum.

Bu savunmamı yazarken konuşmama bütünüyle izin verilip verilmeyeceğini bilmiyorum.Ama ben konuşabilirim düşüncesiyle yazdım.Bu savunmam salt mahkeme ve savcı için değildir.Asıl okumaları gerekip yararlanacakların okumalarını dilerim.

Bu davayı açan ve açtıranlara,bana bu konuşma fırsatını verenlere,söylemek istediklerimin pek azını bi le olsa açıklama şansını verenlere çok teşekkür ederim.

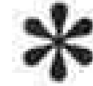
Saygılarımla. *

PROF. DR. GENCAY GÜRSOY

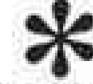
Öncelikle belirtmek isterim ki,bu davada sanık olmaktan onur duyuyorum.

15.8.1984 tarihinde karşınızda verdiğim ifademde belirttiğim gibi,yargıladığınız dilekçenin içeriğinde dile getirilen tüm görüşlere aynen katılıyor,kaleme alınışından,ilgili makamlara sunuluşuna kadar geçen sü recin her aşamasındaki tüm sorumlulukları paylaşıyorum.

Yargıladığınız metnin dilekçe mi yoksa bildiri mi olduğu sorunu beni hiç ilgilendirmiyor.

Sayın Yargıç,siz de biz de gayet iyi biliyoruz ki, burada bir biçim arkasına sığınılarak yargılanmak istenen,bizim düşüncelerimizdir.

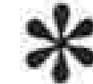
Demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin,düşünce,göz lem ve isteklerimizi içeren dilekçemizi,eylemimizin son aşamasında,belirli makamlara sunduğumuzu söylemiştim.

Doğrusunu isterseniz,yaptığımız eylemin bu son aşa masını,en azından estetik yönden benim ve sanırım çoğu arkadaşımın içine sindiremediğini itiraf etmek zorundayım.Bu son aşamanın,bizler için,ülkemizin gelece ği adına katlanmak zorunda kaldığımız bir özveri anla mı taşıdığını belirtmek isterim.

Devlet Başkanı Kenan Evren,çoğu Batılı ülkede oldu ğu gibi Türkiye'de de ölüm cezalarının kaldırılması i le ilgili istemlerin dile getirildiği sırada yaptığı bir konuşmada,dosyaları çeşitli aşamalarda bekleyen,ö lüm cezası giymiş yüzlerce genci kastederek,"Onları asmayıp da cezaevlerinde besleyelim mi?" dedi.

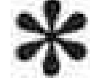
Sahibi kim olursa olsun,bu sözlerle değil aynı coğ rafyayı,aynı çağı bile paylaşmaktan çok derin üzüntü duyuyorum.

21 Mayıs 1984 tarihinde hakkımızda kovuşturma açıl dı.28 Mayıs 1984'de,yani daha sorgulamamız bile yapıl madan,Aziz Nesin'in,yayın yasağı konulan savunmasında ki ifadesiyle,"YÖK Üniversitesinin Fahri Hukuk Profesörü olan Devlet Başkanı Kenan Evren",bizleri "Vatan Hainliği"yle suçladı.

Sizler de,tıpkı Devlet Başkanı gibi çok iyi biliyorsunuz ki,bu 59 kişi arasında,ne bazı süper devletlerle yapılan ve ülkenin bağımsızlığını,geleceğini ipotek eden antlaşmaların altına imza koymuş olan var; ne aldığı 1. dereceden maaş ve tazminatlarla,her nasılsa birkaç yılda karısı adına büyük şirket payları edinebilen,adı uluslararası rüşvet skandallerine karıştığı halde,hakkında soruşturma açılmayan yüksek dü zeyde görevliler var;ne milyarlık vergi borçlarını ödemedikleri halde,devletin isimlerini açıklamayı bile göze alamadığı,yabancı ülkelerdeki iş gezilerinde "ulusal itibarımızı" yerle bir eden büyük işadamları var;ne de üniversiteleri uzun yıllar onarılamayacak çöküntülere sürükleyerek ülkenin bilim hayatına en bü yük kötülüğü yapan yasa ve uygulamaların sorumluları var.

Bu 59 kişi içinde,her biri kendi alanlarında değerlerini ulusal ve uluslararası düzeyde kanıtlamış,kursaklarından,haksız bir tek lokma geçmemiş,çile çekmiş,baş eğmemiş ve en önemlisi Sayın Yargıç şu yaşadığımız günlerde insana her türlü melaneti yaptıran, -korku- denen o illeti,insanî ölçüler içinde yenmesini bilmiş sanatçılar,hukukçular,düşünürler,bilimciler,gazeteciler,yazarlar var.

Gazeteci arkadaşım Erbil Tuşalp'ın savunmasında ayrıntılarıyla dile getirdiği,işkence uygulamalarından geçmiş gençlerden bazılarını,tutukluluk süreleri bitip serbest bırakıldıktan sonra bir hekim olarak tanıdım.Resmi açıklamalarda,sorgulama sırasında ya da cezaevlerinde yattıkları sırada intihar ettiği ileri sürülen evladını,kardeşini,eşini kaybetmiş analar,babalar,kardeşler,eşler tanıdım.

Bunlar arasında adalete güvenini çoktan yitirmiş ve sadece acılarını dindirmeye çalışan insanlar vardı.Kardeşi,yazar İlhan Erdost'un elleri kelepçeli halde iken,devletin güvenlik güçleri tarafından dövüle dövüle öldürülüşüne tanık olan ve şimdi acıyı sevgiye dönüştürmeye çalışan,yazar Muzaffer Erdost'u tanıdım.

Bu olayların sorumluları hakkında kovuşturma açılıp açılmamış olması belki hukukçulara birşeyler ifade eder ama bir hekime fazla birşey ifade etmez.

Sayın Yargıç,bir hekim ve bir aydın olarak,bütün bu acıların yaşandığı bir ülkede,şimdi yargıladığınız dilekçeye imza koymaktan daha fazla birşey yapamamış olmamdan dolayı kendimi suçluyorum.

Onun için iddia makamının suçlamaları bana fazla birşey ifade etmiyor.

Ben kendimi bu ülkenin aydınlarından biri saydığım ve kimilerinin hiçbir zaman kavrayamayacağı bir sorumluluk duygusuyla,"üzerime vazife" olanlar kadar,olmayanlara da karışmak gereğini duyduğum için bu dilekçeyi imzaladım.

12 Eylül öncesi dönemin anarşi ve terör ortamına geri dönmek tehditleriyle,ülkemizde demokratik düzenin en temel ilkeleriyle çelişen,kişi hak ve özgürlüklerini askıya alan bir yaşam üslubunun yerleştirilmesini ve kurumlaştırılmasını reddettiğim için bu dilekçeyi imzaladım.

Anarşi ve terör ortamının bütün acılarını tatmış, insanlıkdışı cinayetler dizisi içinde en yakın dostlarını yitirmiş ve ölümle burun buruna gelmiş insanlardan biri olarak,böyle bir tercih karşısında bırakılmayı kabul etmediğim için bu dilekçeyi imzaladım.

Üniversiteler başta olmak üzere,bütün öğretim ve eğitim kurumlarında,çalışma hayatında,işçi sendikaları ve bütün meslek odalarında egemen kılınan otoriter, baskıcı,bürokratik,monolitik ve anti-demokratik yapının ülkemizin geleceği adına en büyük talihsizliklerden biri olduğunu düşündüğüm için bu dilekçeyi imzaladım.

Ülkemizin ve halkımızın,en yetkin demokrasi ve özgürlük örneğini geliştirip yaşatabilecek bir iç dinamiğe sahip olduğuna,en büyük güçlüklerin,ancak en yetkin demokrasilerde en az sarsıntı ile aşılabileceğine inandığım için bu dilekçeyi imzaladım.

15.8.1984 tarihinde verdiğim ifadede belirttiğim gibi,demokratik hak ve özgürlükler,burada yargılanan birçok vatandaş gibi benim de,aynı zamanda kişisel sorunumdur.1983 yılında,1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasına dayanılarak,hiçbir gerekçe gösterilmeden,"bir daha kamu görevinde çalıştırılmamak üzere",İstanbul Tıp Fakültesindeki Öğretim Üyeliği görevime son verildi. 1981 yılından beri,yine hiç bir gerekçe gösterilmeden,yurt dışına çıkmama izin verilmiyor.

Nihayet Sayın Yargıç,en temel kişisel hak ve özgürlüklerime getirilen bu haksız sınırlamalara karşı,yasal yollardan hesap sorabilmeme olanak verecek ortama bir an önce kavuşabilmek için bu dilekçeyi imzaladım.

Savunmam bundan ibarettir.*

HALÛK GERGER

Payımı açıklığa kavuşturarak başlamak istiyorum.Dava konusu dilekçenin oluşumuna,yazımına,imzalattırılmasına,imzacılar listesinin hazırlanmasına,yani ana aşamalarının tümüne aktif olarak katıldım.Dilekçenin hazırlanış sürecinde sorumluluk almış olmayı kıvançla üstleniyor,ülkemizin demokrasi tarihinin şerefli sayfalarından birini oluşturacak böylesi bir olayın için de bulunmuş olmaktan onur duyuyorum. Bunu, ülkeme ve halkıma olan sorumluluklarımın,demokrasiye,özgürlüğe, hukuk devletine bağlılığımın ve yurtseverliğimin kaçınılmaz bir sonucu kabul ediyorum.Bir anayasal hakkımı kullanırken,aynı zamanda,üzerime düşen bir görevi de yerine getirdiğime inanıyorum.

Ayrıca,şunu da açık yüreklilikle belirtmek isterim:Dava konusu olan metnin hazırlanışının çeşitli aşamalarına katılırken,bunun yasal bir süreç olduğunu bilmekle birlikte,belirli riskleri de üstlendiğimizin bilincindeydim.Biliyorum ki,yüzyıllar boyunca her yerde,özgürlükten,adaletten,insan haklarından yana olmak beraberinde hep çeşitli riskler getirmiştir.Hele tarihin belirli dönemlerinde,belirli yerlerde,böyle bir tavır,suçlanmayı,haksızlığa uğramayı peşinen kabul et mek anlamına gelmiştir.Özellikle mazlum ulusların dün yasında öyle dönemler olabilir ki,yurtseverce tutumlar,demokrasi ve özgürlük yandaşlığı,kişiyi 'vatana ihanet' suçlaması ile dahi karşı karşıya bırakabilir. Ama yine çok iyi biliyorum ki,her ulus,toplumsal gelişmesini,özgürlük ve bağımsızlığını,bu amaçlar uğruna suçlanmayı,acı çekmeyi,çileyi göze alan evlatlarının özverilerine dayandırmıştır.Tarihin her döneminde ve her yerde,özgürlük,demokrasi,barış ve adalet,bunların bedelini ödemeyi üstlenmiş,gerektiğinde de en ağır bir biçimde ödeme yürekliliğini göstermiş olanların fedakârlıkları sonunda gerçekleştirilebilmiştir.

Elbette gerçek bireysel özgürlük ve iç barış zamana ve mekâna bağlı değildir.Dışarıda olup da düşüncelerini açıklayamayan,temel bireysel haklarını kullanamayan ya da kullanmayan bir kişi kesinlikle özgür değildir.Buna karşılık,dışarıda ruhunu korkuya,şiddete, baskıya veya tehdide tutsak ettirmektense,içerde,dört duvar arasında,alabildiğine özgür ve mutlu olmak mümkündür.Bunu,özgürlüğün,özgür olabilmenin,insan olarak yaşamanın bazen ödenmesi gereken bedeli sayarım.İnsan oğlu henüz özgür bireyleri insan olmaktan kaynaklanan haklarını kullanmaktan,ülkelerine karşı ödevlerini yerine getirmekten alakoyacak bir yaptırım keşfedebilmiş değildir.Tarih bunun kanıtlarıyla doludur.Bu anlamda,uygar insanlar olarak yasalara uymak zorunluluğunu duymak bir yana,savunma yapıp yapmamak,aklanma ile mahkûmiyet,kişinin özgür insan olup olmama tercihiyle sıkısıkıya bağladır.Türkiye'de özgür insan olma tercihini yapmış olanların varlığı bu dava ile bir kez daha kanıtlanmıştır.Bu durumda kendi adıma isteyebileceğim tek şey,bu irade gücüne ve yürek sağlamlığına sahip olmaktır.

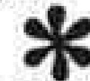
Ayrıca daha huzurunuzdaki ilk ifadesi yüzünden hakkında hapis cezası istenmiş bir arkadaşımızın aramızda bulunması ve geçen celsede yapılan savunmalara 'yayın yasağı' konmuş olması,içinde yaşadığımız koşullarda savunma hakkımızın ne denli güçlüklere tabi olduğunu açıkça göstermektedir.Yasalara ve Mahkemenize saygılı bir yurttaş olarak kendimi kamunun önünde yasal güvenceler altında savunamıyorsam ya da böyle bir kuş ku altında bırakılmışsam,savunma yapmamın benim açımdan en önemli nedenlerinden biri daha ortadan kalkmış demektir.

Tüm bu nedenlerle,burada sadece kendimi savunuyor olsaydım,bu hakkımı kullanmazdım.

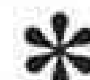
Ne var ki,bu dava siyasi bir davadır ve burada salt kendimizi savunduğumuz kanaatinde değilim.Açık yüreklilikle ve içtenlikle belirtmek isterim ki,savunmamı yaparken herhangi bir kişisel kaygı,düşünce ya da talep içinde değilim.Burada kendimi değil,ülkemi, Türkiye'yi savunuyorum.*

PROF. DR. HÜSNÜ GÖKSEL

Yargılanmam sonunda hüküm giymemle aklanmam arasında da kişi olarak benim için bir ayrım olmayacaktır.Çünkü sonuç ne olursa olsun bu salondan başım dik ve onurlanmış olarak çıkacağıma inanıyorum.

Şimdi,beni karşınıza sanık sıfatı ile getiren kamu oyunda "Aydınlar Dilekçesi" olarak adlandırılan dilekçenin hazırlanıp yazılmasında,Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuluşunda aktif olarak rol almamın,yetenek ve olanaklarımı son sınırına kadar zorlamamın neye dayandığını açıklamaya çalışacağım.Önce şunu belirteyim ki bu sadece bir tesadüf değil yıllar yılı sürdürdüğüm çizginin kaçınılmaz ve doğal bir varış noktasıdır.

BÖYLESİ REJİME

BÖYLE EĞİTİM,

BÖYLESİ EĞİTİME

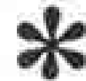
BÖYLE KİTAP...

Son ayların en çok tartışılan konularından biri Milli Eğitim,Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yapılan yeniden düzenlemeler oldu.Bakan Dinçerler öylesine büyük politik gaflar yaptı ve öylesine yıprandı ki Başbakan Özal kendisinden istifa etmesini istemek zorunda kaldı.Ne var ki,Dinçerler hükümet içinde bir başka göreve atanmış olsa da,bu politikanın süreceği, yeni bakanın ilk açıklamalarıyla bir kere daha belli oldu.

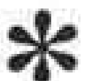
Eğitimde girişilen yeniden düzenlemelerin en dikkat çeken yanı ders programlarının ve kitaplarının değiştirilmesi alanında grüldü.Daha 1984 yılı Ağustos ayında Milli Eğitim Bakanı bir eğitim reformuna gidileceğini,ders programlarının yeniden hazırlanacağını açıklamıştı.Hemen arkasından bakanlığa bağlı okullarda okutulan -ve toplam sayısı resmi açıklamalara göre 1,275'i bulan derslerin- ders kitaplarının yazımı için bir "kitap yazma seferberliği" başlatıldı.Yeniden kitap yazma çalışmalarına katılan kişilere dağıtılan Bakanlık genelgesinde,diğerlerinin yanısıra,"12 Eylül öncesi duruma da atıfta bulunarak milli birlik ve bütünlüğün öneminin anlatılması, başlangıçtan bugüne Türk kültürüne,milli ve manevi değerlere ağırlık verilmesi,Ermeni propagandalarının asılsızlığının ortaya çıkarılması,Atatürk düşüncesinin ilke ve inkilâplarının öğretilmesi" isteniyordu.İlkokul kitaplarının yazımında bile "iç ve dış tehdide karşı uyanık"lık yaratmaktan bahsediliyordu.

"Seferberlik"le yazılması gereken kitapların büyük bölümü bu ders yılına yetişmedi.Bunun üzerine Bakanlıkça bir broşür yayınlanarak kitaplar kullanılırken yapılacak değişiklikler ve kullanılması yasaklanan sözcükler bir liste halinde okullara gönderildi.Örneğin hazırlanan broşürlerden birinde Darwin Teorisi ile ilgili bölüme ayrıca "Yaradılış Teorisi"nin eklenmesi ve ilgili bölümün "bu teorilerin isbatı bugüne kadar mümkün olmamıştır" cümlesiyle bitmesi öngörülüyor.*

Beni bu dilekçeye katılmaya zorlayan güç,demokrasiye olan inancımdır.Bu inancıma göre demokrasi,yönetilenlerin bilinçli isteği ile kök salar.O,yönetenlerin,yönetilenlere bağışladığı bir sadaka değildir.

Keşke böyle bir dilekçe olayı hiç olmasaydı.Ben böyle bir olaya katılma zorunluğu duymasaydım keşke. Çünkü demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yürürlükte olduğu bir ülkede,benim gibi bir Cerrahi Profesörü,bir kanser cerrahı,hem de ömrünün otuz yılını yalnız bir organın kanserini tedaviye odaklamış bir kanser cerrahı kalkıp ta Devlet Başkanına demokrasi konusunda dilekçe verirse onu mahkemeye değil,Psikiatri servisine götürürler.Ama ne yapalım ki,gelişmekte olan ülkelerin aydını,ülkesinin çeşitli sorunlarına eğilmek zorundadır.

Ben burda kişi olarak kendimi savunmuyorum.Ben burda,Dilekçe'de belirttiğimiz düşünceleri savunuyorum. Ben burda demokrasiyi savunuyorum.Birleşmiş Milletler ilkelerinden olan herkes için "Onurlu ve yaşamaya değer bir hayat" olmasını savunuyorum.Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde özlemi belirtilen "...Korkudan ve yokluktan kurtulmuş insanların, içinde konuşma ve inanç özgürlüklerine sahip olacakları bir dünyanın" kurulmasını savunuyorum.*

RESMİ AÇIKLAMALAR

VE İŞKENCE

Büyük Millet Meclisi'nde bir soruya verilen cevap dolayısıyla Türkiye'de işkencenin ne kadar yaygın olarak uygulandığını gösteren yeni bir bilgi ortaya çıktı.Yapılan açıklamaya göre,askeri darbeden bu yana resmi kurumlara 5,138 işkence ve kötü muamele şikâyeti yapılmış,bunlardan 2,052'si hakkında açılan soruşturmalar sonuçlanmış ve 439 polis ve görevli cezalandırılmış.Polis ve askerler tarafından işkence edilen kişilerin ne kadar küçük bir bölümünün bunları resmi kurumlara iletebildiği,bu iddialarını incelemekle görevli makamların,bunları örtbas etmek için uğraştıkları da göz önüne alındığında,"Türkiye'de işkence kural dışı ve koğuşturulup cezalandırılan bir davranıştır" kanısını yaygınlaştırmak isteyenlerin,bu rakamlarla kendi suçlarını ele verdikleri ortadadır.*

EKİN ANONİM ŞİRKETİNE

HALA İZİN YOK

EKİN DANIŞMANLIK VE

BİLAR ANONİM ŞİRKETİNİN

KURULUŞU TAMAMLANDI

Hazırlıkları 1984 yılı ilkbaharında başlayan ve Temmuz 1984'de kuruluşu için gerekli işlemler tamamlanan Ekin A.Ş'ye hala faaliyet izni verilmedi.Bir yılı aşkın süredir "kâr gayesi gütmediği" gibi bir gerekçe ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından resmi kuruluşu yapılmayan Ekin'in bu durumunun Cumhuriyet tarihinde eşi olmadığı belirtiliyor.Siyasi partiler,dernekler,sendikaların kapatılması ve yenilerinin kurulmasına izin verilmemesi gibi,ne yazık ki,Türkiye'de artık kanıksanan uygulamaların yanısıra,ilk defa bir ticari şirkete faaliyet olanağı tanınmıyor.

Aralarında Erdem Aksoy,Esin Afşar,Cevat Geray,Yalçın Küçük,Uğur Mumcu,Aziz Nesin,Yılmaz Onay,Cahit Talas,Mete Tuncay ve Fehmi Yavuz'un da bulunduğu 34 sanatçı,bilim adamı ve yazar tarafından kurulan Ekin A.Ş'nin amacını kurucuları şöyle açıklıyorlardı:

"Ekin A.Ş. ile,gazete,dergi,kitap okunabilen geleneksel kıraathaneden ücret ödenerek dinlenebilen konferanslara,piyasa için kamuoyu araştırması da dahil her türlü proje yapmaktan çeşitli sanat ürünlerini değerlendirmeye kadar uzanan bir kapsamda,bilim,ekin,sanat sektörlerinde üretim yapmayı ve pazarlamayı planlıyoruz.Ekonomik ve ticarî açıdan yaşayabilir olmayı ve finansman bakımından gerçekçi bir hızla,güçlenmeyi temel amaç ediniyoruz.

Etkinliklerimizi Ankara'da başlatıp,bundan sonra hemen ve sırasıyla tüm üniversite kentlerine yerleştirmeyi düşünüyoruz."

Bir dizi oyalamadan sonra Ekin A.Ş.'ne ilgili Bakanlık tarafından 5 Şubat 1985'te yazılan bir yazıyla kuruluş izni verilmediği bildirilmiştir.Bunun üzerine,şirket ana sözleşmesinin amaç maddesinde değişiklik yapılarak,hukuk dışı baskılar tümüyle gerekçeden yoksun kılınmış ve yeniden başvuru yapılmıştır.Ayrıca Şirket Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak tüm gelişmeleri ortaklara ve kamuoyuna özetlemiş,"Türkiye'de hukukun üstünlüğü ve demokratik hakların kullanılabilmesi ilkelerinin egemen olacağı inancı"ndan asla vazgeçilmeyeceğini,"aydın onurunun gereklerinin yerine getirilmesi"nden,hakların savunulmasından kaçınılmaya

KISA HABERLER

● İngiltere'de Sanat-Bilim ve Düşünce Özgürlüğü İçin Dayanışma Komitesi,"Türkiye Aydınları İle Dayanışma Bildirisi"ni,en seçkin 100 İngiliz aydınının imzaları na açtı.Bültenin yayınlandığı tarihe kadar bize ulaşan imzalar şunlar:

Juliet Stevenson,Andy de la Tour,Susanah York,Margaret Drabble,Maria Tolly,Alan Plater,Dora Russel,Ken Follet,Miriam Karlin,Pam Gems,Constance Cummings, Tom Robinson,C.Dunn,Rik Mayall,Howard Brenton,Frankie Armstrong,Victoria Wood.

● Türkiye Barış Derneği'nin ağır cezalara çarptırılmış bulunan yöneticileri Kennedy İnsan Hakları Ödülüne aday gösterildiler.Bu nedenle bir açıklama yapan Washington Post gazetesi yazarlarından Kohlman McCarthy,Barış Derneği yöneticilerinin ve öteki politik tutukluların durumunun Türkiye için küçültücü ve onur kırıcı olduğunu,tüm bu kişilerin serbest bırakılmaları gerektiğini söyledi.

● Özal Hükümeti tarafından kamuoyundan gelen baskı üzerine hazırlanan af tasarısı hakkındaki ilk açıklamalar,tasarının düşünce suçlarını tümüyle kapsam dışı bıraktığını ve politik terör olayları ile ilgili hükümleriyle de yalnızca sağcı,faşist hükümlülerin yararlanabileceği bir affı öngördüğünü gösteriyor.SODEP ve Halkçı Partinin Ortak Af Komisyonunun hazırladığı öneride ise düşünce suçlarında 10 yıla kadar cezalar için **ertelenmesi** öngörülüyor.Bu öneride ayrıca Sıkıyönetim Komutanlıkları tarafından görevlerine son verilen memur ve işçilerin 60 gün içinde işlerine dönebilmeleri yolunda bir madde yeralıyor.

● Milli Eğitim,Gençlik ve Spor Bakanlığı,Manisa Sarıgöl Lisesinden bir öğretmeni "zina yaptığı" gerekçesiyle ilanla arıyor.Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulu, Resmi Gazete'deki ilanla sözkonusu öğretmeni adresinde bulunamadığı için savunmasını yapmaya davet etmiş oluyor.

---

cağı açıklanmıştır.Bu yöndeki çabalar çeşitli yönlerden sürdürülmektedir.

Öte yandan Ekin Danışmanlık ve Bilar Anonim Şirketi adıyla yeni bir şirketin kuruluşu,gerekli tüm resmi işlemler yapılarak tamamlanmıştır.

25 Haziran 1985 günlü Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlanan kuruluş tescil ilanına göre,Ekin Danışmanlık ve Bilar A.Ş.'de benzer amaçlarla yola çıkmaktadır.Tescil ilanında ayrıca Ekin Danışmanlık ve Bilar A.Ş.'nin ülkemiz bilim-kültür ve sanatını başka ülkelere aktarmakta köprü görevi görmeyi amaçladığı da belirtilmektedir.Bu amaçla "sanat-kültür merkezleri kurmak ve şubeler açmak" ve "yurt içinde ve yurt dışında kültür haftaları,sanat günleri,sergiler,sanat gösterileri,konferanslar,açık oturumlar,paneller, sempozyumlar düzenlemek ve benzeri etkinliklerde bulunmak" şirketin kendine görev seçtiği işler arasında yer almaktadır.

Ekin Danışmanlık ve Bilar Anonim Şirketi,ayrıca "kendi uzmanlık alanları dışında bırakılmış olan bilimcilere bir oranda çalışma olanağı ve alanları açmayı" da öngörmektedir.

Kurucu ve ortaklarını "ülkemizin zenginlik kaynağı olan sanatçılar,yazarlar,bilimciler,sendikacılar,hukukçular,üniversite öğretim üyeleri,teknisyenler, öğretmenler ve genel olarak yeniden,ileriden,doğrudan,iyiden ve güzelden yana olan bütün aydınlar" olarak tanımlayan şirkete,en az 50,000 TL'lik pay senedi alarak ortak olmak için başvurulabilecektir.

Konu ile ilgili ek bilgi ve açıklamalara,bize ulaştığında,Haber Bültenimizin gelecek sayılarında yer vereceğiz.Girişimimiz,yurt dışında olsun,yurt içinde olsun,tüm ilerici,demokrat sanat ve kültür faaliyetlerine,geniş kitleleri yakından ilgilendiren bilimsel çalışmalara ve bu alanlardaki örgütsel çabalara olanakları ölçüsünde destek olmayı,bunlarla ilgili haberlere Bülten'inde yer vermeyi doğal görevleri arasında saymaktadır.✱

● Uzun yıllardan beri Paris'te yaşayan değerli sanatçımız Abidin Dino,son çalışmalarını gelecek aylarda Ankara'da sergileyecek.İki ayrı galerideki sergilerden birisi sanatçının heykellerini,ikincisi ise renkli desenlerini kapsayacak.İkinci sergide ayrıca Abidin Dino'nun 1957'de ölen ağabeyi Arif Dino'nun resimleri de sunulacak.

● Nesin Vakfı "araştırma-inceleme","gülmece yazını" ve "çocuk yazını" alanlarında üç yarışma düzenliyor. Öte yandan bu yılki Nesin Vakfı Yıllığı da yayınlandı.

● Yeni adli yılın başlaması dolayısıyla yaptığı açıklamada,Türkiye Barolar Birliği Başkanı Teoman Evren, "savunmanın onur kırıcı sorunlarla karşı karşıya bulunduğunu" söyledi.Barolar Birliği Başkanı özellikle askeri mahkemelerde savunma yaparken engellenen,mahkeme başkanı tarafından duruşmadan çıkartılan,hakkında soruşturma açılan,tutuklanan avukat sayısının hızla arttığını,bunun "fevkalade tehlikeli"bir durum olduğunu belirtti.Teoman Evren,"çok onur kırıcı bir durumla karşı karşıyayız ve bu uygulamayı hiçbir demokratik ülkenin savunma makamına uygun ve layık bulmuyoruz" dedi.

● Başrolünü Ali Aykol'un oynadığı bir Federal Alman yapımı çocuk filmi İtalya'daki Gioffoni Film Şenliği'nde altın madalya aldı.

● Şimdiye kadar İstanbul Belediyesi'ne bağlı olan İstanbul Konservatuarı,Yüksek Öğretim Kurulu'na (YÖK) devredildi.Belediye Meclisinde bu konuda görüşlerini belirten SODEP'li üyeler İstanbul Konservatuarı öğretim üyelerinin iş güvenliği bakımından duydukları kaygıları dile getirdiler.Bir belediye meclis üyesi "inşallah bu değerli insanlar doğranmazlar" dedi.

● Erden Kıral'ın "Ayna" filmi Portekiz'de düzenlenen Figuera da Foz Uluslararası Film Şenliği'nde büyük ödülü aldı.

● Polonya'nın Varşova ve Krakov kentlerinde 1 Ekim'den başlayarak iki hafta süre ile bir Türkiye'den Filmler Gösterisi düzenleniyor.Gösteride 7 uzun (Pehlivan,Herhangi Bir Kadın,Askerin Dönüşü,Vahşi Gelin, Selvi Boylum Al Yazmalım,Yaz Bekârları ve Bizim Aile) ve 5 kısa metrajlı (Güneşin Sevdiği Ülke,Sultanahmet, Minyatür,Topkapı Sarayı ve Türkiye) film yeralıyor.

● Turhan Selçuk'un üç yapıtının Bulgaristan Gabrova Müzesince satınalınması dolayısıyla Müze Müdürü Turhan Selçuk'a bir belge gönderdi.Belgede şöyle deniliyor:"Tanrı katının Gabrova Mizah Evi'ne verdiği yetkiye dayanarak:Gülen insanlarla dolu mutlu bir dünya yaratılmasındaki ortak çabalarımıza moral ve destek sağlayan,yaratıcılığıyla,mizah sadakatıyla yardım eden, katkıda bulunan Turhan Selçuk'un dünya katındaki tüm günahlarını,varsa kötü niyetini bağışladık.Takdisimiz onun manevi kılıcı olsun ve insanların içindeki şeytan onun yüceliği karşısında yok olsun."Turhan Selçuk'un Gabrova'ya gönderdiği karikatürlerden biri din adamları ile ilgiliydi.

● Halen yurt dışında yaşayan 14 demokrat ses ve müzik sanatçısı,**"Kurşun Neylesin Türküye"** adlı ortak bir kaset yaptılar."Sanatçıların yurtlarındaki insan hakları ve demokrasi savaşımına küçük bir armağanı" olarak hazırlanan kasette şu sanatçıların türküleri yer alıyor:

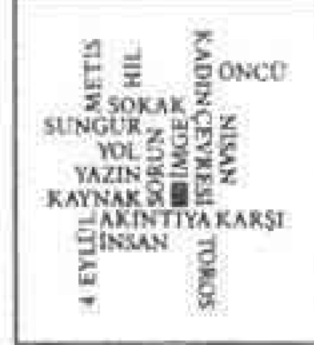
Delal,Emekçi,Gülistan,Heval ve Çocuk Korosu,Mehmet Koç,Melike Demirağ,Nedim Hazar ve Yarınistan,Nizamettin Ariç,Orhan Temur,Rıza Aslandoğan,Tahsin İncirci-Kreuzbergli Dostlar-Sema,Tülay German,Şıwan Perver,Ufuk Adalı.Kasetin fiyatı 10 DM.✱

YAYINEVLERİNİN BAŞLATTIKLARI KAMPANYA: "KİTABI GERİ GETİRELİM"

Yıl 1985, şimdi yeniden
kitaba dönmenin zamanıdır.
'Kimiz, neyiz, dünya nerede?'
Zamanı eski sorulara
yeni yanıtlar aramanın!

Bu akşam eski dostları karıştıralım.
Yarın yeni bir kitap alalım.

'kitabı geri getirelim'

12 Eylül 1980 sonrasında Türkiye'de kitap yayımı genel bir duraksama içine girdi.Sosyal bilimler ve edebiyat alanında yayınlanan kitap sayısında ise bir düşme eğilimi var.Kitabın bir suç aleti sayıldığı,onbinlerce kitabın yakıldığı,onbinlercesinin depolarda hapsedildiği bir ülkede,bundan daha doğal ne olabilir ki?

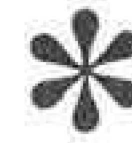
Büyük sermaye gruplarının,basın tröstlerinin yayın piyasasını neredeyse tümüyle kontrolleri altına almalarının,emekçileri en temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun kılan enflasyonun yanısıra yoğunlaşan "kitap düşmanlığı" ilerici yayıncılığın yaşam alanını iyiden iyiye daraltıyor.16 yayınevi tüm bu koşulları dikkate alarak "kitabı geri getirelim" sloganıyla bir kampanya başlattılar.

Akıntıya Karşı Yayıncılık,Dört Eylül Yayıncılık, Hil Yayıncılık,İmge Yayıncılık,İnsan Yayınları,Kadın Çevresi Yayınları,Kaynak Yayınları,Nisan Yayınları,Öncü Yayınevi,Sokak Yayınları,Sorun Yayınevi,Sungur Yayınları,Toros Yayınları,Yazın Yayıncılık ve Yol Yayınları'nın kampanyası Kasım ayı sonuna kadar sürecek.Sözü edilen yayınevleri ortaklaşa bir kitap kataloğu da hazırlayarak tüm kitapçılara dağıttılar.Kitap yayımını ve satımını yeniden artırmayı amaçlayan kampanya ile ilgili olarak gazetelerde yeralan ilanlarda şöyle deniyor:"Dünya yasaklarla dolu.Bir de biz kendi kendimize kitabı yasaklamayalım..."

TÜRKİYE'DEN İKİ YENİ KİTAP

aziz nesin
AH BİZ ÖDLEK AYDINLAR

Aziz Nesin'in en son yapıtı,bir bölümü daha önce yayınlanmış 42 yazısına ek olarak,çeşitli dillere çevrilen kitapları için yazdığı 18 önsözü kapsıyor.Bu önsözlerden 6 Ağustos 1985 tarihinde yazılmış olan sonuncusu "Çinli Okurlarımla Zübük Üzerine Söyleşi" başlığını taşıyor.Adam Yayınlarının bu kitabı 262 sayfa ve 900 TL.

Ruhi Su
Ezgili Yürek

Şiirleri ve türküleri okurken bir anda onun görkemli sesinden dinlediğimiz ezgilerin kaynağına iniyoruz;yazılarını ve söyleşileri okurken de yaratıcılığında ulaştığı düzeyi nasıl sağladığını,eğitimini,çalışma yöntemini,kültür birikimini anlıyoruz.

Ezgili Yürek,Ruhi Su'nun şiirlerini,türkü ve marş sözlerini,çeşitli dergilerde yayınlanmış yazılarını, Ruhi Su için yazılmış şiirleri ve kendisiyle yazılmış söyleşileri bir araya getiriyor.

İstanbul'da Adam Yayınları tarafından basılan bu 192 sayfalık derleme 1,000 TL.

SANAT VE DÜŞÜN DERGİLERİNİN EYLÜL VE EKİM SAYILARINDA NELER VAR?

BİLİM ve SANAT

Eylül sayısını af ve Helsinki Andlaşmasının 10. yıldönümüne ayırmış olan derginin yeni sayısının iki ana konusu demokrasi ve "Konuşan Türkiye".

Bilim ve Sanat'ın yıllık abonesi Avrupa ülkeleri için 40 DM,ABD için 30 dolar.

DÜŞÜN

Düşün'ün Eylül sayısındaki yazıların önemli bir bölümü Latin Amerika üzerine idi.Derginin Ekim sayısında birçok başka alanlardaki yazıların ve şiirlerin yanısıra Güney Afrika'da Irkçılık ile Gençlik Yılı üzerine olan incelemeler ve bir açık oturum ana yazıları oluşturuyor.

Düşün'ün yurtdışı yıllık abonesi 4500 TL.

YARIN

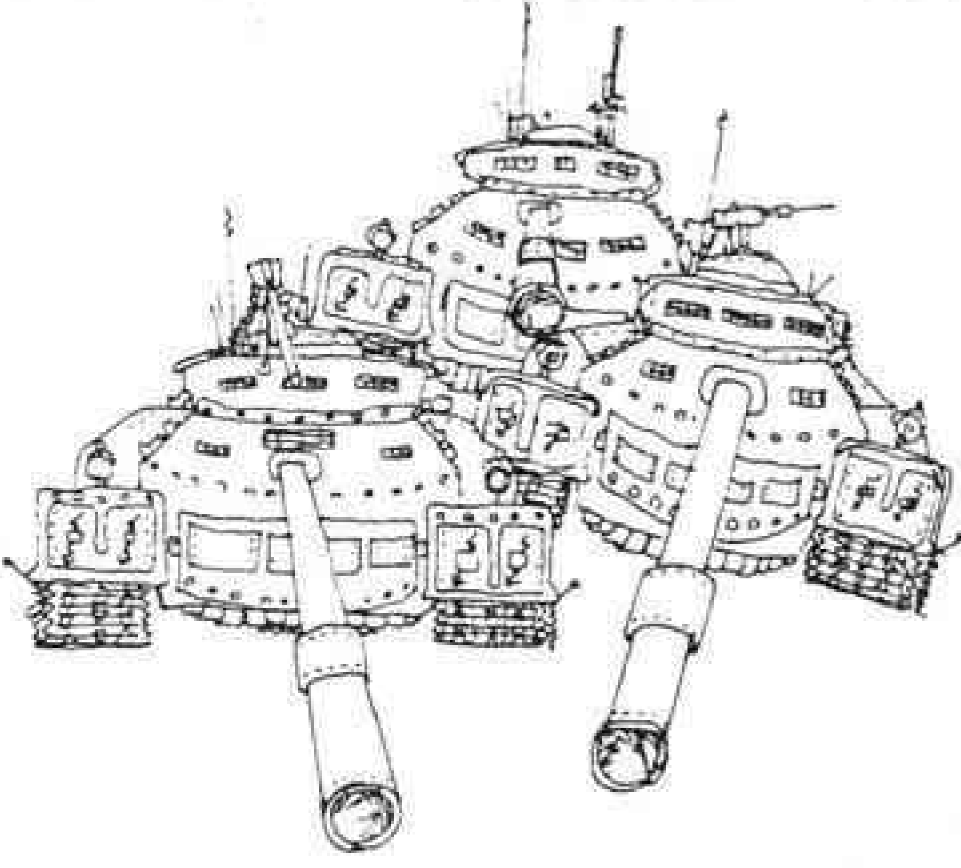
Eylül sayısını af,ulusal kurtuluş savaşları ve Orta Amerika şiiri konulu katkılara ağırlık tanıyarak yayınlayan Yarın'ın bu ayki sayısında yeralan başlıca yazılar şunlar:Ruhi Su,Türkiye'de Son Beş Yıl ve Demokrasi,E.İnönü İle Konuşma,Üniversiteden Atılanlar.

Yarın'a bir yıl süre ile abone olabilmek için 30 DM ya da karşılığı parayı göndermek gerekiyor.

Varlık

Varlık,Eylül sayısını çağdaş Alman edebiyatına ayırmıştı.Derginin Ekim sayısında ise T.Uyar ve A.Bulut'la ilgili anılar ve değerlendirmeler ile Doğu-Batı sorunu üzerine bir genelleme ana yazıları oluşturu yor.

Varlık'ın yurtdışı yıllık abonesi 20 dolar.

Diktakatur

KARIKATUR AUSSTELLUNG
TÜRKISCHER KARIKATURISTEN

ERCAN AKYOL
SEMİH BALCIOĞLU
ERDOĞAN BOZOK
SAMİ CANER
YALÇIN ÇETİN
DEM
SELÇUK DEMİREL
SADİ DİNÇÇAĞ
FERRUH DOĞAN
GÜRBÜZ DOĞAN EKŞİOĞLU
MAHMUT KARATOPRAK
MUSA KART
KAMİL MASARACI
SALİH MEMECAN
SAİT MUNZUR
TAN ORAL
TURHAN SELÇUK
MEHMET SÖNMEZ
İBRAHİM TAPA
TONGUÇ
ALİ ULVİ

12-25.9.85 DGB HAUS FRANKFURT

KARİKATÜR SERGİSİ

GEW(Eğitim ve Bilim Adamları Sendikası)'nın düzenlediği, göçmen işçi derneklerinin ve "Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi"nin katılımlarıyla 12-15 Eylül 1985 tarihleri arasında Frankfurt'ta yapılan Türkiye Haftası etkinlikleri içinde "Girişim"in hazırladığı bir karikatür sergisi açıldı. **"Diktakatur"** isimli bu serginin aynı adı taşıyan Karikatür Albümü yayınla narak satışa sunuldu.

Önümüzdeki günlerde Hollanda, Avusturya, İngiltere ve İsviçre'de açılacak olan karikatür sergisi büyük bir ilgi uyandırdı.

Geliri "Girişim"e kalacak olan sözkonusu karikatür albümünün ederi 10,- DM'dır. İsteme adresi: **Postfach 2106 3550 Marburg.**

İMECE

"Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi" ülkemizin aydınlarıyla dayanışma amacıyla sanatçılar arası bir **İMECE** kampanyası başlattı. **İMECE**'ye sanatçılar yapıtlarıyla katılıyorlar ve yapıtların satışından elde edilen gelir "Girişim"e bağış olarak kalıyor.

İlk İmece **Prof. Server Tanilli**'nin de katıldığı, 15 Haziran 1985 günü Frankfurt'ta yapılan ve konusu "Türkiye ve Aydınlar" olan açık oturum sırasında yapıldı.

Bu İmeceye, **Sümeyra** plaklarıyla, **Melike-Şıvan** kasetleriyle, **Fakir Baykurt, Fethi Savaşçı, Özdemir Başargan** ve **Engin Erkiner** kitaplarıyla katıldılar.

Önümüzdeki günlerde bu İmece daha da yaygınlaştırılacaktır.

TÜRKÇE-ALMANCA Nisan 1985, Duisburg 5,-DM

AZİZ NESİN'S

LAST STATEMENT FOR DEFENSE IN THE

„PETITION" TRIAL

2,-DM

TÜRKÇE-İNGİLİZCE-FRANSIZCA-ALMANCA

özgürlüğe!

Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi,çalışmalarının yeni bir adımı olarak,elinizdeki Haber Bülteni' nin yayınına başlamış bulunuyor.

Çalışmalarına "Aydınlar Dilekçesi" ni imzalayan 1256 kişiyle uluslararası dayanışmayı geliştirmek gibi somut bir amaçla başlayan Girişimimiz,bu çalışmaları adım adım geliştirerek bir bütün olarak Türkiye aydınlarıyla dayanışmanın örgütlenmesini hedefliyor.Doğal olarak bilim,sanat,düşünce özgürlüğüne yöneltilmiş her türlü baskının sergilenmesi,bu baskılara karşı yurt içinde ve dışında gelişen direnişin duyurulması çalışmalarımızın en önde gelen yönlerinden birini oluşturuyor.

Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Haber Bülteni,düşüncelerinden dolayı hapishanede bulunan sanatçılarımızdan birinin,oradaki bilinen koşullar içinde çizip çoğalttığı bir kartın desenini baş köşesine yerleştirerek çıkıyor."Özgürlüğe!" diyerek çıkıyor.Türkiye içindeki ve dışındaki kendi alanı içine giren tüm haber, bilgi ve belgeleri,birkaç dilde,şu anki sınırlı olanakların elverdiği en yaygın çevrelere ulaştırmak üzere çıkıyor.Sınırlı bir alanda da olsa,Türkiye'de demokrasi için verilen mücadeleyi bir adım daha geliştirmek için çıkıyor.

Bu haber bültenini güçlü,hızlı bir bilgi alışverişinin aracı yapmak,Türkiye aydınlarının kendi aralarında ve Türkiye aydınlarıyla dünya aydınları ve demokratik kurum ve kuruluşlar arasında bilgi,belge,haber alışverişini geliştirmek,eğer yararlı bir çabaysa,bu çabanın başarı derecesi sağlanacak tek tek somut katkılarla belirlenecektir.

Haber Bültenimiz sizden katkı bekliyor.Haber Bültenimiz Türkiye'den ve Türkiye dışından,tüm demokrat,ilerici kişi ve kurumlardan haber,bilgi,belge,fotoğraf,yayın bekliyor;bağış ve maddi olanakları genişletecek her türlü katkı bekliyor.

Saygılarımızla.

BU BÜLTEN BAĞIŞ KARŞILIĞIDIR.BAĞIŞLARINIZI AŞAĞIDAKİ HESAP NUMARASINA GÖNDEREBİLİRSİNİZ.

Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi
Postfach 2106, 3550 Marburg

Bağış Hesap Numarası:C.Weber,Spendkonto Initiative f.türk.Intellektuelle
BfG-Hannover
Kto. 12 26 22 02 01
BLZ 250 101 11